

სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი ილია II

საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესია და ქართველი ერი საზეიმოდ აღნიშნავს საიუბილეო თარიღს - უწმინდესსა და უნეტარესს სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქს, მცხეთა-თბილისის მთავარეპისკოპოსს, ბიჭვინთისა და ცხუმ-აფხაზეთის მიტროპოლიტს ილია II-ს დაბადებიდან 90 და ინტრონიზაციიდან 45 წელი შეუსრულდა. იგი დაიბადა 1933 წ. 4 იანვარს, ქ. ორჯონიკიძეში (დღევანდელი ვლადიკავკაზი). მისი მშობლები: გიორგი სიმონის ძე შიოლაშვილი და ნატალია იოსების ასული კობაიძე წარმოშობით სტეფანწმინდის რაიონის სოფელ სნოდან იყვნენ. 1927 წ. ისინი დასახლდნენ ვლადიკავკაზში.

შიოლაშვილები ღუდუშაურთა ძველი გვარის წარმომადგენლები არიან. გადმოცემით, წმ. მეფე ვახტანგ გორგასლის დროს, ბრძოლაში ერთ მეომარს სახელად სნოს თავი უსახელებია. მეფეს მისი ვაჟი მოუნათლავს და ღუდუშა დაურქმევია, ხოლო სნოს სახელზე ციხე აუშენებია. ღუდუშას შთამომავლობას ღუდუშაურები ეწოდა. ისინი ხევში (დარიალის ხეობაში) სნოს ციხესთან დასახლდნენ. მათ შორის მრავალი სახელოვანი მამულიშვილი ყოფილა, მაგრამ ძალითა და სიმამაცით განსაკუთრებით გამორჩეული შიოლა ღუდუშაური ყოფილა. გადმოცემით, მისი დედა ბაგრატიონი იყო; მას მეფიანთ ქალს ეძახდნენ. შიოლას შთამომავლებიდან ზოგიერთმა მისი სახელი გვარად მიიღო და შიოლაშვილები ეწოდათ.

უწმინდესი და უნეტარესი ილია II ქ. ვლადიკავკაზის ქართულ ეკლესიაში მოინათლა და სახელად ირაკლი ეწოდა. მისი ნათლია გახლდათ მონაზონი ზოილე (დვალიშვილი) ბედიის მონასტრის ყოფილი ილუმენია, რომელიც ბოლო ხანებში მცხეთის სამთავროს დედათა მონასტრის წინამძღვარი იყო. იგი იქვე არის დაკრძალული.

საშუალო სკოლის დამთავრების შემდეგ 1952 წ. ირაკლი შიოლაშვილმა სწავლა განაგრძო მოსკოვის (ღირ. სერგი რადონეჟელის ლავრა) სასულიერო სემინარიაში, რომელიც 1956 წ. წარჩინებით დაასრულა და იმავე წელს მოსკოვის სასულიერო აკადემიის I კურსზე ჩაირიცხა.

1957 წ. 16 აპრილს საქართველოს მაშინდელი კათოლიკოს-პატრიარქის მელქისედეკის კურთხევით, ირაკლი შიოლაშვილი მიტროპოლიტმა ზინობიმ

(მაჟუგა) თბილისის წმ. ალექსანდრე ნეველის ტაძარში ბერად აღკვეცა და სახელად ილია უწოდა. იმავე წლის 18 აპრილს სიონის საპატრიარქო ტაძარში იგი ხელდასხმულ იქნა იეროდიაკვნად. უნდა აღინიშნოს, რომ სახელი „ილია“ ნიშნავს ღვთის ძალას, ხოლო „ირაკლი“ - ძლიერებას. 1959 წ. 10 მაისს მოსკოვისა და სრულიად რუსეთის პატრიარქმა უწმინდესმა ალექსი I-მა იეროდიაკონი ილია მღვდელ-მონაზვნად აკურთხა.

მოსკოვის სასულიერო აკადემიის IV კურსზე სწავლის პერიოდში მღვდელ-მონაზონმა ილიამ დაწერა საკანდიდატო ნაშრომი ბიზანტიოლოგიის დარგში, თემაზე „ათონის ივერიის მონასტრის ისტორია“, რისთვისაც მას ღვთისმეტყველების კანდიდატის სამეცნიერო ხარისხი მიენიჭა. აკადემიის დამთავრების შემდეგ სამეცნიერო საბჭომ იგი აკადემიაში საპროფესორო სტიპენდიანტად დატოვა. ახალგაზრდა მღვდელ-მონაზონი ილია ისწრაფოდა მალე ჩამდგარიყო საყვარელი ქართული ეკლესიის და ქართველი ხალხის სამსახურში. იგი დაბრუნდა საქართველოში და მაშინდელი კათოლიკოს-პატრიარქის უწმინდესისა და უნეტარესის ეფრემ II-ის მიერ აღყვანილ იქნა ილუმენის, ხოლო 1961 წ. 16 სექტემბერს არქიმანდრიტის ხარისხში.

1963 წ. 26 აგვისტოს საქართველოს ეკლესიის წმინდა სინოდის გადაწყვეტილებით, კათოლიკოს-პატრიარქ ეფრემ II-ის მიერ არქიმანდრიტი ილია ხელდასხმულ იქნა შემოქმედელ ეპისკოპოსად; ამავდროულად, იგი დაინიშნა პატრიარქის ქორ-ეპისკოპოსად და ახლად გახსნილი მცხეთის სასულიერო სემინარიის პირველ რექტორად. 1963 წ. კუნძულ როდოსზე მიმდინარე კონფერენციაზე ეპისკოპოს ილიას მართლმადიდებელი ეკლესიის ზოგიერთ წარმომადგენელთან საქართველოს ეკლესიის ავტოკეფალიის აღდგენასთან დაკავშირებით კამათი მოსვლია. 1967 წ. 1 სექტემბერს იგი დაადგინეს ცხუმ-აფხაზეთის ეპისკოპოსად, ხოლო 1969 წ. აღყვანილ იქნა მიტროპოლიტის ხარისხში.

1972 წ. მიტროპოლიტი ილია, პირადი თხოვნით, გათავისუფლდა მცხეთის სასულიერო სემინარიის რექტორობიდან, ხოლო 1975 წ. დაჯილდოებულ იქნა სკუფიაზე ჯვრის ტარების უფლებით. სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის დავით V-ის გარდაცვალების შემდეგ, 1977 წ. 9 ნოემბერს წმინდა სინოდის გადაწყვეტილებით მიტროპოლიტი ილია დადგენილ იქნა საპატრიარქო ტახტის მოსაყდრედ.

1977 წ. 23 დეკემბერს საქართველოს ეკლესიის XII-ე კრების მიერ მიტროპოლიტი ილია არჩეულ იქნა სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქად და მცხეთა თბილისის მთავარეპისკოპოსად, ხოლო იმავე წლის 25 დეკემბერს სვეტიცხოვლის საკათედრო ტაძარში საზეიმოდ აღსრულდა მისი ინტრონიზაცია. მას მიუძღვნეს საგალობელი: „ჯვარის მტვირთველო ქართველი ერის...“ საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქმა ილია II-ემ აღსაყდრების დღეს წარმოთქვა: „ვიდრე ვცოცხლობ, მუდამ ჩემ თვალწინ იქნება ის უხილავი და მაინც ხილული ტახტი, რომელზეც უფლის ძლიერმა მარჯვენამ ამიყვანა. ჩემს გულში წარუშლელად წერია ის მოვალეობანი, რომელიც მისმა უსაზღვრო მოწყალებამ დამაკისრა...“

აღსაყდრების შემდეგ კათოლიკოს-პატრიარქი ილია II ენერგიულად შეუდგა საქართველოს მართლმადიდებელი სამოციქულო ეკლესიის განმტკიცების ურთულეს საქმეს. 1979 წ. იგი ოფიციალური ვიზიტით ეწვია კონსტანტინოპოლის მსოფლიო პატრიარქს სამი საკითხის განსახილველად: 1) საქართველოს ეკლესიის ავტოკეფალიის აღიარების, 2) საქართველოს ეკლესიის მეთაურის პატრიარქის ტიტულის აღდგენის; და 3) მსოფლიო მართლმადიდებელი ეკლესიის დიფტიხში საქართველოს ეკლესიის ადგილის გასარკვევად. საპასუხოდ, მსოფლიო პატრიარქმა ამ საკითხების განხილვის საფუძვლად არსებული ისტორიული დოკუმენტები მოიკითხა.

საქართველოში დაბრუნებისთანავე კათოლიკოს-პატრიარქმა ილია II-ემ შემოიკრიბა ქართველი მეცნიერები და თანადგომისკენ მოუწოდა მათ. წლების მანძილზე თანმიმდევრობით ივსებოდა და იზრდებოდა დოკუმენტებისა და საბუთების რაოდენობა. 1982 წ. 3 ივლისს ოფიციალური წერილებით, რასაც თან ახლდა უკვე მოპოვებული დოკუმენტები, უწმიდესმა და უნეტარესმა პატრიარქმა მიმართა ყველა მართლმადიდებელი ეკლესიის მეთაურს.

1990 წ. 7 იანვარს საქართველოს ეკლესიას მსოფლიო საპატრიარქოდან საპასუხო ვიზიტით ეწვია მიტროპოლიტი ქრიზოსტომოსი და განაცხადა, რომ საქართველოს ეკლესიის ავტოკეფალია და საპატრიარქო ტიტული მათ მიერ შემოთავაზებული პირობის თანხმად, აღიარებული იქნება. მან ჩამოიტანა სიგელის ტექსტი, რომელსაც კათოლიკოს-პატრიარქი უნდა გაცნობოდა. გაცნობის შემდეგ, 8 იანვარს უწმინდესმა და უნეტარესმა ილია II-ემ სიგელის ტექსტში ორი ცვლილების შეტანა ითხოვა: 1) ნაცვლად სიტყვებისა „ვამტკიცებ“ და „ვაცხადებ“ ჩაწერილიყო სიტყვები: „ვადიარებ“ და „ვცნობ“, რაც უფრო მართებული იყო ჩვენი ეკლესიის ისტორიის თანახმად; 2) მირონთან დაკავშირებით: სიგელში აღნიშნული იყო, რომ საქართველოს ეკლესიას მირონი

უნდა მიეღო კონსტანტინოპოლის საპატრიარქოდან. ისტორიულად ცნობილია, რომ თავის დროზე ანტიოქიის საპატრიარქოსთან შეთანხმებით მირონი VII-VIII სს-ებიდან საქართველოში იხარშებოდა. ამის გათვალისწინებით, მირონის შესახებ წარმოდგენილი მუხლი პატრიარქ ილია II-ის მოთხოვნით სიგელიდან ამოიღეს. საბოლოოდ, მსოფლიოს საპატრიარქომ მიიღო საქართველოს ეკლესიისთვის ისტორიული დადგენილება: საქართველოს მართლმადიდებელი სამოციქულო ეკლესიის ავტოკეფალიის უძველესი დროიდან აღიარებისა და საქართველოს უწმიდესი ეკლესიის მეთაურის საპატრიარქო ტიტულის ცნობის შესახებ. ამასთან დაკავშირებით, საქართველოდან კონსტანტინოპოლში გაემგზავრა საგანგებო დელეგაცია, რომელსაც უწმინდესი და უნეტარესი სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი ილია II მეთაურობდა. 1970 წ. დიდი მარხვის პირველ კვირას, მართლმადიდებლობის ზეიმის დღესასწაულზე, საღვთო ლიტურგიის დროს კონსტანტინოპოლის წმ. გიორგის სახელობის საკათედრო ტაძარში მსოფლიო პატრიარქმა დიმიტრიოსმა ჩვენს პატრიარქს გადასცა საქართველოს ეკლესიის ავტოკეფალიის აღიარების სიგელი. პატრიარქებმა ერთმანეთს მიმართეს მისასალმებელი სიტყვებით. რამდენიმე დღის შემდეგ ჩვენი დელეგაცია საქართველოში დაბრუნდა. მგზავრობის დროს, ნანატრი სიგელის ტარების პატივი ქუთათელ-გაენათელ მიტროპოლიტ კალისტრატეს ერგო.

უნდა აღინიშნოს, რომ 1977 წ. 25 დეკემბერს კათოლიკოს-პატრიარქის ილია II-ის ინტრონიზაციის დროს, საქართველოში 15 ეპარქიიდან 5 დაქვრივებული იყო - არ ჰყავდა მღვდელმთავარი. მოქმედი მართლმადიდებლური ტაძრების რაოდენობა საქართველოში 50-ს არ აღემატებოდა. დღეს მათი რიცხვი 2000-ზე მეტია, ხოლო ეპარქიების რაოდენობა 47-მდე გაიზარდა; შესაბამისად, იკურთხა ახალი მღვდელმთავრები; ქართველი ემიგრანტებისთვის საქართველოს საზღვრებს გარეთ გაიხსნა ეპარქიები: ევროპის ქვეყნებსა და ამერიკის შეერთებულ შტატებში. ბოლშევიკური რეჟიმის დროს საქართველოში ერთადერთი სასულიერო სასწავლებელი - მცხეთის სემინარია იყო, რომელშიც აბიტურიენტთა მიღება მაშინდელი მთავრობის მიერ შეზღუდული იყო 10 სტუდენტით. 1988 წ. სექტემბერში მცხეთის სასულიერო სემინარია უწმინდესისა და უნეტარესის ილია II-ის ლოცვა-კურთხევით გადაყვანილი იყო თბილისში და მის ბაზაზე დაარსდა სასულიერო აკადემია. 1990 წ. ქუთათელ-გაენათელმა მიტროპოლიტმა კალისტრატემ გახსნა გელათის სასულიერო სემინარია და აკადემია. სასულიერო სასწავლებელში მისაღები აბიტურიენტების რაოდენობაზე მთავრობის მხრიდან შეზღუდვები მოიხსნა. გაიხსნა სასულიერო

სემინარები: ბათუმში, ფოთში, ცაგერში, ახალციხეში (საფარის მონასტერში), გრემში. კათოლიკოს-პატრიარქის ილია II-ის ლოცვა-კურთხევით და ხალხის მოთხოვნით აღდგა ძველი და აშენდა ახალი ტაძრები. 1977-1978 წწ-მდე საქართველოში დარჩენილი იყო ოთხი მოქმედი დედათა მონასტერი (ბოდბის, სამთავროს, ოლღას სახელობის და სენაკის). დღეისთვის საქართველოში 50-ზე მეტი მამათა და დედათა მონასტერი მოქმედებს. გადარჩენილი ხელნაწერების დახმარებით, 1988 წ-იდან კათოლიკოს-პატრიარქის ილია II-ის ლოცვა-კურთხევით დაიწყო და დღესაც მიმდინარეობს ქართული საეკლესიო კანონიკური გალობის აღდგენა და მოქმედ ტაძრებში დამკვიდრება. 1990-1991 წწ-ებიდან, ხალხის მოთხოვნით და უწმინდესისა და უნეტარესის ილია II-ის ლოცვა-კურთხევით დაიწყო ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების გახსნა; დღეს მოქმედებს 40-მდე ლიცენზირებული სკოლა: ხულოში, ბათუმში, თბილისში, მესტიაში, ცაგერში, თელავში, გურიაში, სამეგრელოში, იმერეთსა და სხვა რაიონებში. საპატრიარქოს მიერ დაარსდა 3 უნივერსიტეტი.

დიდია ჩვენი პატრიარქის დამსახურება მეცნიერების, როგორც სასულიეროს, ისე საეროს წინაშე და კერძოდ, ეკოლოგიური მეცნიერების წინაშე. საქართველოს ეკოლოგიური მეცნიერების აკადემიის დაარსების შემდეგ დღემდე იგი გახლავთ ამ აკადემიის ნამდვილი წევრი, 2021 წ-იდან კი საპატიო აკადემიკოსი. ყოველწლიურად ხდებოდა მის მიერ დეკემბრის 25-ში აკადემიის დალოცვა.

ღრმად დარწმუნებული ვართ, რომ ჩვენი კათოლიკოს-პატრიარქის საჭეთმკყრობელობით ივერია გაბრწყინდება. მზეგრძელობასა და წელთა სიმრავლეს ვუსურვებთ უწმინდესსა და უნეტარესს, სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქს ილია II-ს.

ქუთათელ-გაენათელი მიტროპოლიტი
გელათის მეცნიერებათა
აკადემიის პრეზიდენტი

/გამრეკელი/

საქართველოს ეკოლოგიურ მეცნიერებათა
აკადემიის პრეზიდენტი

თ. ადვიშვილი